

Program zasedání Vědecké rady Filozofické fakulty Univerzity Karlovy dne 21. ledna 2021

(zasedání bude probíhat z důvodu nepříznivé epidemiologické situace on-line prostřednictvím aplikace MS Teams, hlasování bude zajištěno pomocí aplikace <https://vr.is.cuni.cz/>)

1. Zahájení

- 1.1. Organizační informace
- 1.2. Prezence členů Vědecké rady FF UK
- 1.3. Schválení programu zasedání Vědecké rady FF UK
- 1.4. Schválení zápisu ze zasedání Vědecké rady FF UK dne 17. 12. 2020

2. Řízení ke jmenování profesorem pana doc. PhDr. Vojtěcha Kolmana Ph.D. (FF UK, Filosofický ústav AV ČR) pro obor Filozofie

(základní informace v příloze č. 1)
(teze přednášky v příloze č. 2)

3. Personálie

Na vědomí:

3.1. Oznámení o úspěšných habilitačních a jmenovacích řízeních:

V prosinci 2020 byli jmenováni dva noví profesori, konkrétně prof. PhDr. Michal Stehlík, Ph.D. a prof. PhDr. František Stellner, Ph.D.

3.2. Oznámení o udělení titulu Ph.D.:

V komisi pro studijní program Obecná teorie a dějiny umění a kultury, studijní obor Dějiny výtvarného umění obhájila Mgr. Gabriela Garlatyová dne 20. 11. 2020 svou disertační práci s názvem: Maria Bartusová (1936 – 1996). Sochárske dielo v kontexte umenia. Děkan udělil na základě návrhu komise jmenované titul d o k t o r.

V komisi pro studijní program Historické vědy, studijní obor Pomocné vědy historické obhájila Mgr. Radka Heisslerová dne 3. 12. 2020 svou disertační práci s názvem: Malířský cech na Novém Městě pražském v 17. a 18. století. Děkan udělil na základě návrhu komise jmenované titul d o k t o r.

V komisi pro studijní program Filozofie, studijní obor Filozofie obhájil Mgr. Milan Soutor dne 18. 12. 2020 svou disertační práci s názvem: The Theory of Descriptions: Bertrand Russell's Road Towards Ontological Austerity. Děkan udělil na základě návrhu komise jmenovanému titul d o k t o r.

V komisi pro studijní program Filologie, studijní obor Anglická a americká literatura obhájila Mgr. Františka Zezuláková Schormová dne 18. 12. 2020 svou disertační práci s názvem: African-American Poets Abroad: Black and Red Allegiances in Early Cold War Czechoslovakia. Děkan udělil na základě návrhu komise jmenované titul d o k t o r.

Ke schválení prostřednictvím hlasovací aplikace <https://vr.is.cuni.cz/> v termínu, který bude oznámen:

3.3. Návrh Katedry psychologie na vynětí členů ze zkušební komise pro BZK, SZK a SRZK pro studijní program Psychologie (obor: Psychologie):

doc. PhDr. Milan Rymeš, CSc.

PhDr. Kristýna Krejčová, Ph.D.

3.4. Návrh Katedry filmových studií na doplnění členů do zkušební komise pro BZK a SZK pro studijní program Filmová studia, studijní program Obecná teorie a dějiny umění a kultury (obor: Filmová studia) a SRZK pro studijní program Obecná teorie a dějiny umění a kultury (obor: Filmová studia):

doc. Mgr. Lucie Česálková

3.5. Návrh Ústavu světových dějin na doplnění členů do zkušební komise pro SZK pro studijní program TEMA+ European Societies: Heritage and Development/TEMA+ Sociétés européennes: patrimoine et développement:

Mgr. Ondřej Daniel, Ph.D.

3.6. Návrh Katedry sinologie na doplnění členů do zkušební komise pro BZK a SZK pro studijní program Sinologie a studijní program Filologie (obor: Sinologie):

Mgr. Šárka Masárová, Ph.D.

3.7. Návrh Katedry sinologie na doplnění členů do zkušební komise pro BZK pro studijní program Sinologie a studijní program Filologie (obor: Sinologie):

Mgr. Jian Jia-hong

Zdůvodnění KSI: rodilý mluvčí, který se účastní pouze konverzační části zkoušky z praktického jazyka.

3.8. Návrh Ústavu translatologie na doplnění členů do zkušební komise pro BZK pro studijní program Překladatelství a tlumočnictví (obor: Ruština pro mezikulturní komunikaci), studijní program Mezikulturní komunikace: překlad a tlumočení - Ruština pro překlad a tlumočení:

Mgr. Lukáš Klimeš

Mgr. Milena Koucká Kurillová

Zdůvodnění ÚTRL: Kol. Klimeš má působit jako člen komisí pro BZK, a to v jejich překladatelské části. Kolega je nyní v 5. ročníku doktorského studia oboru translatologie (studijní program Filologie (P7310), má splněnou drtivou většinu studijních povinností a nyní pracuje na své disertační práci. I když zatím nemá titul Ph.D., jeho pedagogické a překladatelské zkušenosti jsou zárukou, že příslušné součásti státních zkoušek, pro něž je navrhován do komisí pro BZK, budou odpovídat jak praktickým, tak teoretickým požadavkům daným akreditací příslušných oborů.

Kol. Koucká Kurillová má působit jako členka komisí pro BZK, a to v jejich tlumočnické části. I když zatím nemá titul Ph.D., její univerzitní, vysokoškolské vzdělání v oboru tlumočnictví i rozsáhlé tlumočnické zkušenosti jsou zárukou, že příslušné součásti státních zkoušek, pro něž je navrhována do komisí pro BZK, budou odpovídat jak praktickým, tak teoretickým požadavkům daným akreditací příslušných oborů.

3.9. Návrh oborové rady na doplnění člena zkušební komise pro SDZK a obhajoby disertačních prací pro studijní program Historické vědy, studijní obor Historie – obecné dějiny (tříletá délka studia):

prof. PhDr. Miroslav Šedivý, Ph.D. (předseda)

3.10. Návrh oborové rady na doplnění člena zkušební komise pro SDZK a obhajoby disertačních prací pro studijní program Historické vědy, studijního oboru Etnologie (tříletá délka studia):

PhDr. Barbora Půtová, Ph.D. et Ph.D. (předseda)
Mgr. Lenka Jakoubková Budilová, Ph.D. (předseda)
doc. PhDr. Jan Horský, Ph.D. (předseda)
doc. PaedDr. Hana Horáková, Ph.D. (předseda)

3.11. Návrh oborové rady na vynětí člena ze zkušební komise pro obhajoby disertačních prací programu Historické vědy, studijního oboru Etnologie (tříletá délka studia):

doc. PhDr. Ing. Petr Kokaisl, Ph.D.
Mgr. Karel Šima, Ph.D.
doc. PhDr. Zdeněk Uherek, CSc.
PhDr. Jiří Woitsch, Ph.D.

3.12. Návrh na pověření členstvím v oborové radě studijního programu Germanoslavistika (tříletá délka studia, jazykové mutace: ČJ, RUS, NJ):

prof. Anna Maria Perissutti
doc. Mgr. Radek Skarnitzl, Ph.D.
doc. PhDr. Zdeňka Vychodilová, CSc.

3.13. Návrh na odvolání členů oborové rady programu Germanoslavistika (tříletá délka studia, jazykové mutace: ČJ, RUS, NJ):

doc. PhDr. Mgr. Jiří Homoláč, CSc.

3.14. Návrh oborové rady na pověření členstvím v oborové radě studijního oboru Etnologie (tříletá délka studia):

doc. PhDr., PaedDr. Hana Horáková, Ph.D.
doc. PhDr. Jan Horský, Ph.D.
Mgr. Lenka Jakoubková Budilová, Ph.D.

3.15. Návrh na odvolání členů oborové rady studijního oboru Etnologie (tříletá délka studia):

doc. PhDr. Ing. Petr Kokaisl, Ph.D.
doc. PhDr. Václav Soukup, CSc.
prof. PhDr. Leoš Šatava, CSc.
Mgr. Karel Šima, Ph.D.
doc. PhDr. Zdeněk Uherek, CSc.
PhDr. Jiří Woitsch, Ph.D.

3.16. Návrh na pověření členstvím v oborové radě studijního programu Etnologie a kulturní antropologie a Ethnology and Cultural anthropology (čtyřletá délka studia, česká i anglická varianta):

doc. PhDr., PaedDr. Hana Horáková, Ph.D.

3.17. Návrh na odvolání členů oborové rady studijního programu Etnologie a kulturní antropologie a Ethnology and Cultural anthropology (čtyřletá délka studia, česká i anglická varianta):

doc. PhDr. Ing. Petr Kokaisl, Ph.D.
doc. PhDr. Lukáš Novotný, Ph.D.
PhDr. Barbora Půtová, Ph.D., Ph.D.

doc. PhDr. Václav Soukup, CSc.
prof. PhDr. Leoš Šatava, CSc.

3.18. Návrh na odvolání členů oborové rady programu Sociální politika a sociální práce, oboru Sociální práce (čtyřletá délka studia, česká varianta):

PhDr. Jaroslava Štátná, Ph.D.
doc. PhDr. Alice Gojová, Ph.D.
PhDr. Eva Dragomirecká, Ph.D.
doc. PhDr. Marek Preiss, Ph.D.

3.19. Návrh na jmenování členů oborové rady programu Sociální politika a sociální práce, oboru Sociální práce (čtyřletá délka studia, česká varianta):

prof. JUDr. Kristina Koldinská, Ph.D.
doc. PhDr. David Urban, Ph.D.
doc. Mgr. Monika Bosá, Ph.D.
doc. PhDr. Peter Brnula, Ph.D.

4. Návrh na složení komise pro habilitační řízení paní Mgr. Kateřiny Kolářové, Ph.D. (Katedra genderových studií FHS UK, Sociologický ústav AV ČR) pro obor Sociologie:

Habilitační práce:

KOLÁŘOVÁ Kateřina. Rehabilitative Postsocialism: Disability, Race, Gender and Sexuality and the Limits of National Belonging.

4.1. Návrh komise:

Předsedkyně:

prof. dr. Věra Majerová, CSc. (PEF ČZU)

Členové:

doc. dr. Dana Sýkorová, CSc. (FF UP, FSS OSU)
doc. dr. Jiří Buriánek, CSc. (FF UK, FSE UJEP)
doc. PhDr. Kateřina Nedbálková, Ph.D. (FSS MU)
doc. dr. Radka Dudová, Ph.D. (FF UK, SOU AV ČR)

5. Akreditace

Studijní komise projednala materiály k bakalářským a navazujícím magisterským akreditacím na svých zasedání dne 23. 10. a 11. 12. 2020. Akademický senát projednal a doporučil materiály na svém zasedání dne 14. 1. 2021.

5.1. Návrhy studijních programů

- návrh bakalářského studijního programu Filozofie se zaměřením na vzdělávání (prezenční forma studia, 3letá standardní doba studia), včetně zprávy a stanoviska Studijní komise;
- návrh navazujícího magisterského studijního programu Empirická a komparativní lingvistika (prezenční forma studia, 2letá standardní doba studia), včetně zprávy a stanoviska Studijní komise;
- návrh navazujícího magisterského studijního programu Učitelství filozofie pro střední školy (prezenční forma studia, 2letá standardní doba studia), včetně zprávy a stanoviska Studijní komise;
- návrh navazujícího magisterského studijního programu Učitelství češtiny jako druhého jazyka pro střední školy (prezenční forma studia, 2letá standardní doba studia), včetně stanoviska Studijní komise.

5.2. Návrhy na jmenování garanta studijního programu v rámci přípravy nové akreditace

Název SP	Typ SP	Standardní doba studia	Jazyk výuky	Návrh na jmenování garanta SP
Filozofie se zaměřením na vzdělávání	Bc.	3	cs	Mgr. Jakub Jirsa, Ph.D.
Empirická a komparativní lingvistika	NMgr.	2	cs	doc. PhDr. Jiří Rejzek, Ph.D.
Učitelství filozofie pro střední školy	NMgr.	2	cs	doc. Jakub Čapek, Ph.D.
Učitelství češtiny jako druhého jazyka pro střední školy	NMgr.	2	cs	doc. PhDr. Ivana Bozděchová, CSc.

5.3. Návrh na změnu garanta (mimo akreditaci)

Název SP	Typ SP	Standardní doba studia	Jazyk výuky	Návrh na odvolání garanta SP	Návrh na jmenování garanta SP
Blízkovýchodní studia	Bc.	3	cs	Prof. PhDr. Jitka Malečková, CSc.	Bc. Tereza Jermanová, M.A., Ph.D.

6. Návrh na udělení Zlaté medaile Univerzity Karlovy paní prof. PhDr. Aleně Macurové, CSc. za její celoživotní práci v oblasti lingvistiky (zejména bohemistiky a lingvistiky znakových jazyků)

Návrh podává ředitelka Ústavu jazyků a komunikace neslyšících FF UK paní Mgr. Andrea Hudáková, Ph.D.

Podklady k dispozici na intranetu VR FF UK a v příloze č. 3.

7. Informace k ceně Donatio Universitatis Carolinae

Cena udělovaná dle Opatření rektora č. 30/2016 (<https://cuni.cz/UK-7660.html>). Kolegium děkana navrhuje nominaci prof. Miroslava Petříčka.

8. Různé

- 8.1. Informace o současném stavu jednání o rozčlenění vědních oblastí a oborů pro hodnocení vědy na UK v rámci připravovaného programu financování vědy na univerzitě pro léta 2022–2026 s názvem Cooperatio (nástupce Progresu)
- 8.2. Výsledky hodnocení vědy na FF UK

Přílohy

Příloha č. 1

Cca v 10.10 hodin řízení ke jmenování profesorem pana **doc. PhDr. Vojtěcha Kolmana, Ph.D.** (FF UK, Filosofický ústav AV ČR) pro obor **Filozofie**.

Komise:

Předseda:

prof. PhDr. Karel Thein, Ph.D., FF UK

Členové:

prof. PhDr. Tomáš Nejeschleba, Ph.D., FF UPOL

prof. RNDr. Ladislav Kvasz, DSc., Dr., PedF UK

prof. Dr. phil. Jakub Mácha, Ph.D., FF MU Brno

prof. RNDr. Pavol Zlatoš, CSc., Fakulta matematiky, fyziky a informatiky, Univerzita
Komenského v Bratislavě

Autoři doporučujících dopisů:

prof. Robert Brandom, University of Pittsburgh

prof. Pirmin Stekeler-Weithofer, Universität Leipzig

prof. RNDr. Jaroslav Peregrin, CSc., DSc., Filosofický ústav AV ČR

Téma přednášky:

„Tím hůře pro skutečnost.“ Cynický rozměr Hegelovy dialektiky

Příloha č. 2

Jméno a příjmení s tituly: **doc. PhDr. Vojtěch Kolman, Ph.D.**

Název profesorské přednášky: „**Tím hůře pro skutečnost.**“ **Cynický rozměr Hegelovy dialektiky**

Hegel je znám jako prototyp filosofického cynika i mimo filosofický rámec. Cynikem by byl přitom nikoli v původním, kynickém smyslu Diógena ze Sinópe, který Sloterdijk ve své Kritice cynického rozumu charakterizuje jako antisystémový, ale ve smyslu moderním, jenž se tomuto antisystémovému kynismu cynicky vysmívá, a to právě z mocensko-systémových pozic. Hegelův cynismus do Sloterdijkova schématu pasuje i historicky, neboť odpovídá analýze jeho zrodu z osvětlenství zasaženého mocenskými zvraty v Evropě počátku 19. století.

Představa Hegela jako obhájce nesvobody (v cynickém překroucení svobody jako poznané nutnosti) a války (jako prostředku utužování státu), tedy politický a morální rozměr jeho filosofie, je od počátku spjatý i s cynismem epistemologickým. Mimořádně vlivně to platí od Popperovy Otevřené společnosti, která vykreslila Hegela jako zvláště jasný a odporný příklad filosofického šarlatána právě v oblasti teoretické. Standardním příkladem je jeho habilitační disertace o planetárních drahách, k níž Popper říká:

„Tak vycházejí z Platónova díla TImaios a jeho číselné mystiky Hegel uspěl v ‚důkazu‘ čistě filosofickými metodami (114 let po Newtonových Principech), že se planety musí pohybovat podle Keplerových zákonů. Dokonce vydedukoval skutečné rozestavení planet a dokázal, že mezi Marsem a Jupiterem nemůže být žádná planeta (bohužel jeho pozornosti uniklo, že jedna taková planeta byla objevena několik měsíců předtím).“ (Popper, Karl Raymund, Otevřená společnost a její nepřátelé II, Oikoymenh, Praha 1994, s. 30.)

Když byl Hegel konfrontován s Piazzioho objevem planety Ceres, tedy skutečností, kterou jeho teorie vykazuje jako nemožnou, prohlásil prý neslavně proslavené: „Tím hůře pro skutečnost.“

V přednášce se zaměřím na tento incident jako na komplexní problém související s celkem Hegelovy filosofie a fakticky filosofie vůbec. U incidentu rozliším proto:

(1) Historický aspekt zaměřený na okolnosti Hegelovy habilitace Dissertatio Philosophica de Orbitis Planetarum, včetně jejích kritických a kritizovaných míst. Ty se týkají konkrétně tzv. Bodeho zákona stanovujícího vzdálenosti planet na základě výskytu tehdy známých nebeských těles. Výmluvná bude už okolnost, že navzdory souladu s objevením planety Ceres zákon neplatí pro další tělesa.

(2) Logický aspekt, který příčinu konfliktu hledá v pojmových nuancích Logiky jako vědy, zejména ve vztahu k tvrzení, že „skutečnost“ je definována vždy negativně, jak to zachycuje Hegelova devíza: „Omnis determinatio est negatio.“ Klíčové se přitom ukáže být spojení této devízy s obecností, rys, který je v dostatečném detailu známý z paradoxů teorie množin a moderní logiky.

(3) Expresivní nebo též dramatický aspekt, který celou záležitost chápe jako obecnější otázku adekvátního vyjádření nějakého poznání a jeho negativní povahy. Tento aspekt je přitom známý z filosofických tvrzení typu „vím, že nic nevím“, které si, deskriptivně vzato, odporují. V logické rovině daný aspekt důkladně vytěžil Wittgenstein v Logicko-filosofickém traktátu, kde tvrdí, že logicky platné věty nelze pozitivně formulovat, protože tím už indukují svoji výjimku.

Na tomto pozadí lze argumentační strukturu přednášky rozložit do dvou tezí. První se vztahuje k okolnosti, že je zmíněný výrok „Tím hůře pro skutečnost“ apokryfní a že Popperova analýza Hegelovy disertace – měřena běžnou vstřícností, nemluvě o zásadách „kritického racionalismu“ – je všechno jiné než zdůvodněná. Toto konstatování nazývájme Tezí 1, přičemž věnována jí bude první část přednášky, která pokryje historický aspekt

incidentu. Skutečný problém ale spočívá až v tom, že Hegelův cynismus je reálný, a to proto, že má v jeho filosofii – právě pro pochopení toho, co je skutečnost – zásadní význam, ne však ten, jenž mu simplicistně připisují nevstřícní čtenáři, modelově tedy Popper. Toto je Teze 2, které bude věnována druhá část přednášky, v níž se zaměřím právě na rozbor logického a expresivního aspektu incidentu.

Příloha č. 3

Návrh na udělení Zlaté medaile Univerzity Karlovy paní prof. PhDr. Aleně Macurové, CSc.

Zdůvodnění:

Zlatá medaile Univerzity Karlovy bývá udělována těm členům akademické obce, kteří se zvláště významně zasloužili o rozvoj univerzity, ale i šíře o rozvoj vědy a vzdělanosti. Vědecké poznání má potenciál odhalit dosud nespátřené aspekty skutečnosti a ovlivnit k dobrému život celé společnosti. Intenzivní a vytrvalé působení výjimečné vědecké osobnosti může jednotlivce i společnost otevřít pro hlubší porozumění kulturním hodnotám i pro respekt a podporu různých poloh lidství. Právě takovou osobností je bezesporu i **prof. PhDr. Alena Macurová, CSc.** Vzhledem k její celoživotní práci v oblasti lingvistiky (zejména bohemistiky a lingvistiky znakových jazyků) bychom rádi navrhli, aby ji její alma mater ocenila svým nejvyšším vyznamenáním – zlatou medailí Univerzity Karlovy.¹ Nestává se totiž často, aby mělo lingvistické dílo vedle svého významu vědeckého současně i tak závažný společenský a kulturní dosah, jako je tomu v jejím případě.

Profesorka Alena Macurová patří již několik desetiletí mezi nejvýznamnější osobnosti současné české lingvistiky. Během období **více než padesáti let, po které působí na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy**, se jednak **výrazně zasloužila o rozvoj jazykovědné bohemistiky** (zejm. stylistiky a interdisciplinárně pojaté nauky o textu a komunikaci, s přesahy do literární vědy, teorie překladu a jiných oborů), jednak se stala **zakladatelkou oboru v českém kontextu zcela nového: lingvistiky znakových jazyků (a potažmo Deaf Studies)**. Tento obor je dnes – v České republice unikátně – zapojen do kontextu filologických oborů na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, je vyučován a rozvíjen na samostatném pracovišti, v *Ústavu jazyků a komunikace neslyšících*. Průkopnickou badatelskou, učitelskou i organizační prací při studiu a popisu českého znakového jazyka a komunikace českých neslyšících přitom prof. Macurová výrazně ovlivnila nejen sféru akademickou; do značné míry její zásluhou (a v návaznosti na její práci) se v posledním čtvrtstoletí radikálně proměnil pohled české veřejnosti na neslyšící a jejich jazyk a souběžně s tím nabyl jiné podoby i život neslyšících samých: začali se totiž chápat ne už primárně jako lidé se sluchovým hendikepem, ale jako mluvčí českého znakového jazyka a nositelé specifické kultury neslyšících, kteří mohou svou jinakostí společnost obohatit.

Díky Aleně Macurové se v českém akademickém prostředí začal rozvíjet výzkum českého znakového jazyka, postupně se tento jazyk začal široce uplatňovat v různých oblastech veřejné komunikace a nabyl prestiže a popularity, jak o tom svědčí např. zájem většinové společnosti o kurzy vedené v příslušných organizacích neslyšících i o studium oborů *Čeština v komunikaci neslyšících* a *Jazyky a komunikace neslyšících* (v mezinárodním kontextu *Deaf Studies*). A nejen to: Mnozí mladí neslyšící lidé, kteří v posledních zhruba dvaceti letech absolvovali toto vysokoškolské studium, se postupně stali čelními představiteli komunity, vstoupili do veřejného prostoru (ve školství, médiích, kulturních organizacích neslyšících aj.) a pod jejich vlivem nyní získávají čeští neslyšící hrdost na vlastní

¹ Pamětní stříbrná medaile Univerzity Karlovy byla prof. Macurové udělena v r. 1998.

jazyk a svébytnou kulturu. Bez úsilí Aleny Macurové by nebylo došlo ke společenskému prosazení lingvistického a kulturního pohledu na hluchotu (do té doby byla hluchota vnímána výhradně jako zdravotní hendikep), a tedy ani k legislativnímu ukotvení faktu, že „český znakový jazyk je přirozený a plnohodnotný komunikační systém“ (který má, řečeno opět slovy Aleny Macurové při formulaci zákona převzatými, „základní atributy jazyka, tj. znakovost, dvojí členění, produktivnost a historický rozměr“), jak to stojí v *Zákoně o znakové řeči z r. 1998*.² V něm je mj. také zaručeno právo neslyšících na používání znakového jazyka i na vzdělání v něm zprostředkované. To (a mnohé další z široké škály činů prof. Macurové) má **zásadní důsledky pro život neslyšících v České republice i pro českou společnost vůbec**.

Alena Macurová se narodila 3. 6. 1946 v Klatovech. V letech 1963–1968 vystudovala na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy obor čeština – angličtina a v r. 1969 jí byl po rigorózní zkoušce udělen titul PhDr. Nastoupila pak do vědecké aspirantury, avšak disertační práci *Ztvárnění komunikačních faktorů v jazykových projevech*, odevzdanou v r. 1975, jí bylo umožněno obhájit až v r. 1989. Osobností, která její profesní směřování ovlivnila nejzásadněji, byl její školitel prof. PhDr. Karel Hausenblas, DrSc., zakladatelská osobnost moderní české stylistiky (věnovala se pak jeho odkazu, a to opakovaně, jako jeho editorka a vykladačka).

Od roku 1968 působila Alena Macurová jako odborná asistentka na tehdejší *Katedře českého a slovenského jazyka FF UK* (později přejmenované na *Ústav českého jazyka a teorie komunikace*), v r. 1991 byla habilitována v oboru český jazyk a v r. 1995 jmenována profesorkou. Dlouhá léta toto pracoviště vedla. Odborně i ve vztahu k výuce se věnovala zejména problematice stylu a textu, ať už se zaměřením na teoretické otázky jeho výstavby, komunikační perspektivy, promítnutí textových subjektů do jeho utváření apod.), a to se zřetelem k různým žánrům (umělecké texty, korespondence, pracovní návody aj.) i specifickým typům komunikace a interpretace (překlad, ediční úprava, různé typy textových adaptací) a v interdisciplinárním rozměru. Zabývala se též dějinami českého myšlení o stylu a textu – ostatně nutnost reflexe historického kontextu a návaznost na dobré tradice české filologie, zejména pražské školy, vždy akcentovala a akcentuje, ať už ve vlastní odborné práci, nebo ve výuce. Od 90. let 20. století se (často ve spolupráci s dalšími kolegy, zejm. s prof. Jaroslavou Janáčkovou) věnuje problémům korespondence autorů 19. století (Božena Němcová, Karel Havlíček Borovský) a spolupracuje na významných badatelských projektech spojených s jejich edicemi a novými interpretacemi.

V průběhu 90. let 20. století se postupně stávala hlavním oborem prof. Macurové oblast lingvistiky znakových jazyků neslyšících, již začala v českém prostředí systematicky rozvíjet. Vedle studia zahraniční, zejména americké literatury o znakových jazycích a promýšlení možností aplikace těchto přístupů v našem (lingvistickém i společenském) prostředí postupně pronikala i k jazykovým a komunikačním aspektům situace neslyšících v České republice, vstoupila do kontaktu s různými organizacemi neslyšících, zahájila spolupráci s příslušnými vzdělávacími institucemi; od počátku se totiž vedle výzkumu českého znakového jazyka zajímala i o problémy výuky českých neslyšících v rámci

² Zákon č. 155/1998 Sb. v aktuálním znění nesoucí název *Zákon č. 155/1998 Sb., o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob* (<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-155>).

českého vzdělávacího systému, zejm. o jejich kompetence v (čtené a psané) češtině a o možnosti optimalizace jejich jazykového vzdělávání. (Dlouhodobě v tomto ohledu také zkoumala a popsala specifika psané češtiny českých neslyšících.) Spolu s týmy, jež sestavila a koordinovala, připravila několik učebnic češtiny pro Neslyšící a podílela se na řadě vzdělávacích projektů a programů.

Díky cílevědomé odborné i organizační práci prof. Macurové a díky její neutuchající aktivitě byl v roce 1996 v *Ústavu českého jazyka a teorie komunikace FF UK* založen nejprve mezioborový doplněk *Čeština v komunikaci neslyšících* a zanedlouho poté (1998) i stejnojmenný samostatný studijní obor poskytující v českém i v evropském kontextu zcela jedinečné bakalářské a v návaznosti na něj magisterské vzdělávání. Dnes je tento obor rozvíjen na samostatném pracovišti, v *Ústavu jazyků a komunikace neslyšících FF UK*, kde prof. Macurová stále působí uprostřed (slyšících i neslyšících) odborníků zejména z řad svých žáků.

Dílem sama, dílem ve spolupráci s kolegy a studenty prof. Macurová otevřela řadu podstatných témat z oblasti českého znakového jazyka a šíře též komunikace, kultury a vzdělávání neslyšících (Deaf Studies). Za dobu svého působení na Filozofické fakultě UK vedla desítky prací bakalářských, diplomových i disertačních a vychovala velké množství žáků, ať už bohemistů, nebo odborníků na český znakový jazyk a Deaf Studies, učitelů všech stupňů a různých typů škol, badatelů, tlumočnicků, překladatelů publicistů a mnoha dalších pracovníků v oblasti kultury a vzdělávání. Těm všem, stejně jako nejbližším kolegům, je vzorem neobyčejně charakterního, pravdivého, přímočarého člověka, náročného k sobě i k druhým, ale zároveň i osobnosti laskavé a obětavé, která je vždy ochotna pomoci. V neposlední řadě představuje též ideálního učitele: umí vyložit i složité teoretické problémy přístupně, a navíc s grácií a humorem.

Alespoň krátce je třeba připomenout neobyčejně širokou (a také neobyčejně podnětnou) publikační činnost prof. Macurové – řadu knih, kapitol v monografiích, studií v odborných časopisech a sbornících, slovníkových hesel, recenzí i různých prací popularizačních. Odkazujeme tu (stejně jako v souvislosti s dalšími aktivitami prof. Macurové, s jejím členstvím v různých radách, organizacích apod.) na její kompletní profesní životopis včetně úplné bibliografie na webových stránkách Ústavu jazyků a komunikace neslyšících: <https://ujkn.ff.cuni.cz/cs/lide/zamestnanci/prof-phdr-alena-macurova-csc/>.

Připomeňme ještě, že v souvislosti s životním jubileem prof. Macurové v r. 2016 vydali její kolegové a žáci z Filozofické fakulty Univerzity Karlovy obsáhlý výbor z jejího vědeckého díla (s kompletní bibliografií za léta 1970–2016), srov.: MACUROVÁ, A.: *Komunikace v textu a s textem*. Eds: Mareš, P.; Adam, R.; Richterová, K.; Saicová Římalová, L.; Vaňková, I. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2016.³

³ Tam také srov. interpretační stať o díle A. Macurové, srov.: MAREŠ, P. (2016): *Texty a subjekty v komunikaci. O vědeckém díle Aleny Macurové* (s. 11–18). Srov. též další jubilejní články, konkretizující některé aspekty vědeckého přínosu A. Macurové: MAREŠ, P. – NEBESKÁ, I. (2006): Alena Macurová jubilující. *Slovo a slovesnost*, 67, č. 3, s. 237–239, a VAŇKOVÁ, I. (2016): Gratulace k narozeninám Aleny Macurové. *Slovo a slovesnost*, 77, č. 3, s. 230–233. Srov. také dokumentární film z r. 2016 o působení prof. Macurové zejm.

v souvislosti s oborem Čeština v komunikaci neslyšících: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1096066178-televizni-klub-neslysicich>.